

Cyfarfod	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad	19 Ebrill 2018
Pwnc	Cynllunio a'r Iaith Gymraeg
Cyfeirnod Log Craffu	C10

Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ystyried yr argymhelliad isod.

Bod y Pwyllgor Craffu Cymunedau'n argymhell bod y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd yn ystyried Argymhellion a Sylwadau/Cwestiynau pellach y Gweithgor ac Ymatebion y Panel (Atodiad 1) gan gyfarch y materion a nodir cyn bwrw ymlaen gyda'r Ymgynghoriad Cyhoeddus ar y Canllaw Cynllunio Atodol.

Cyfarfod Llawn Cyngor Gwynedd – 28 Gorffennaf 2017

- 1 Cynhaliwyd Cyfarfod llawn o Gyngor Gwynedd ar 28 Gorffennaf 2017 i ystyried Adroddiad yr Aelod Cabinet Amgylchedd a oedd yn argymhell i'r Cyngor fabwysiadu *Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn*.
- 2 Nodwyd sylwadau ieithyddol a ganlyn o blaid yr argymhelliad:
  - Y dylid mabwysiadu'r Cynllun yn llawn oherwydd heb gynllun datblygu ni fydd rheolaeth dros safleoedd tu allan i'r ffiniau datblygu fyddai'n arwain at effeithiau negyddol cymdeithasol ac ieithyddol.
  - Byddai gwrthod yn gwneud mwy o ddrwg i'r iaith.
  - Derbyn nad yw'n gynllun perffaith ond dogfen fyw yw'r adroddiad gyda chyfle i addasu'n flynyddol, yn unol â'r angen, drwy gynnal trafodaethau, adolygu a monitro rheolaidd.
  - Bod modd cynllunio canllawiau atodol unigryw i Wynedd fydd yn amddiffyn ein cymunedau ac nid eu difa.
  - Bod cenhadu dros ddefnydd y Gymraeg ar draws holl Awdurdodau Cymru yn parhau'n flaengar. Dyfodol y Gymraeg yn dibynnu ar swyddi da yn lleol, polisi iaith ein hysgolion a statws iaith mewn cymunedau.
  - Os na fuasai Cynghorwyr Gwynedd yn derbyn y cyfrifoldeb, byddai'r cyfrifoldeb yn cael ei daflu i Gaerdydd at Weinidog nad yw'r un mor gydymdeimladwy.
- 3 Nodwyd sylwadau ieithyddol a ganlyn yn erbyn yr argymhelliad:

- Nad oedd unrhyw addasiad wedi'i wneud i'r ffigyrau tai a gytunwyd yn dilyn cyhoeddi canlyniadau Cyfrifiad 2011 a oedd yn dangos gostyngiad o 4% yn nifer siaradwyr Cymraeg.
  - Bod cais am wybodaeth parthed effaith datblygiadau ar yr iaith ers 2011 heb ddod i law a heb yr wybodaeth yma, nid yw'r Cyngor mewn sefyllfa i dderbyn y Cynllun.
  - Bod 1700 o sylwadau wedi'u cynnig yn ystod ymgynghoriad 2015 - llawer o'r sylwadau yn wrthwynebiadau, ond nifer wedi'u diystyru gan fod y Cyngor yn honni nad oedd tystiolaeth rymus i'w cefnogi.
  - Bod manylion a thystiolaeth adroddiad annibynnol o effaith andwyol y Cynllun ar yr iaith heb ei ystyried.
  - Bod angen gwrthod yr argymhelliad a cheisio cyfle i addasu'r Cynllun yn briodol a chyflwyno cynllun mentrus a blaengar fyddai'n addas i'n cymunedau Cymraeg.
- 4 Gwnaed cynigion i ohirio'r penderfyniad ar y sail ieithyddol ganlynol:
- Cael mwy o amser i gwblhau asesiad iaith annibynnol a derbyn mwy o wybodaeth arbenigol ym maes cynllunio.
  - Gohirio'r penderfyniad er mwyn rhannu gwybodaeth gydag Aelodau newydd a gwneud gwaith pellach ar y canllawiau atodol, yn enwedig y canllaw iaith.
- 5 Roedd canlyniad y bleidlais ar yr argymhelliad yn gyfartal.
- 6 Defnyddiodd y Cadeirydd ei phleidlais fwrw o blaid yr argymhelliad.
- 7 Penderfyniad y Cyngor oedd mabwysiadu *Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd ac Ynys Môn 2011 i 2026*.
- 8 Ychwanegwyd gwelliant bod paratoi'r *Canllaw Cynllunio Atodol newydd Cynnal a Chreu Cymunedau Unigryw a Chynaliadwy* i dderbyn blaenoriaeth.

Cyfarfod Briffio gan yr Aelod Cabinet Amgylchedd – 22 Medi 2017

- 9 Cynhaliwyd Cyfarfod Briffio gan yr *Aelod Cabinet Amgylchedd* i Aelodau'r Pwyllgor Craffu Cymunedau a'r Pwyllgor Iaith ar *Drefniadau Ymgynghori, Craffu a Mabwysiadu'r Canllaw Cynllunio Atodol – Cynnal a Chreu Cymunedau Nodedig a Chynaliadwy*.
- 10 Nodwyd ei bod yn bwysig llunio Canllaw a oedd yn seiliedig ar dystiolaeth glir ac na ddylid brysio i gwblhau dogfen ar ras.
- 11 Cytunodd Aelodau'r Pwyllgor Craffu Cymunedau i ystyried sut orau i gyfrannu at y gwaith.

Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd

- 12 Lluniwyd cytundeb rhwng Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn i sefydlu *Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd* ar 8 Tachwedd 2017.

- 13 Mae'r Pwyllgor yn cynnwys 7 Aelod o Gyngor Gwynedd a 7 Aelod o Gyngor Ynys Môn.
- 14 Prif swyddogaethau'r Pwyllgor yw:
- Derbyn yr *Adroddiad Monitro Blynyddol* a chynnig cyngor arno cyn iddo gael ei gyflwyno i'r ddau Gyngor.
  - Mabwysiadu'r *Canllawiau Cynllunio Atodol* ar gyfer y *Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd* sy'n gyffredin i'r ddau Gyngor.
  - Bod yn gyfrifol am adolygu'r *Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd*.
  - Cyflwyno'r *Adroddiad Adolygu a'r Cytundeb Cyflawni* diwygiedig ar gyfer y *Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd* i'r ddau Gyngor gytuno arnynt.
  - Bod yn gyfrifol am ddiwygio'r *Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd* a chyflwyno'r *Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd* diwygiedig i'r ddau Gyngor i'w mabwysiadu.
  - Derbyn a chynghori ar *restr ffi ardoll* ddrafft ar gyfer ymchwiliad cyhoeddus ac ar argymhellion yr Arolygwr cyn iddi gael ei chyflwyno i'r Cabinet/Pwyllgor Gwaith am benderfyniad.
  - Derbyn a chytuno ar adroddiad blynyddol ynghylch y drefn cyd-lywodraethu ac ariannu.
  - Penodi unrhyw banel neu weithgor er mwyn cynorthwyo'r Pwyllgor I gyflawni ei swyddogaethau.
- 15 O safbwynt Canllawiau Cynllunio Atodol sy'n effeithio ar ardal weinyddu un Awdurdod yn unig, bydd y rhain yn cael eu darparu i'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd er gwybodaeth yn unig.
- 16 Mewn amgylchiadau fel hyn bydd yna ymgynghoriad ffurfiol gyda'r Awdurdod arall.
- 17 Bydd eglurhad o fewn y Canllaw Cynllunio Atodol yn amlinellu pam ei fod yn berthnasol i ardal weinyddu un Awdurdod yn unig.
- 18 Mae'n bwysig nodi y bydd materion mabwysiadu unrhyw Ddiwygiad o'r *Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd* yn cael eu cadw i'r naill Gyngor a'r llall yn unigol.
- 19 Bydd materion yn ymwneud â Chraffu yn cael eu cadw gan y naill Awdurdod a'r llall.

Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd – 17 Tachwedd 2017

- 20 Sefydlwyd y *Panel Cynllun Datblygu ar y Cyd* yng Nghyfarfod y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y cyd ar 17 Tachwedd 2017.
- 21 Yr un aelodaeth sydd i'r Panel a'r Pwyllgor.
- 22 Mae'n weithgor gweithredol, gyda swyddogaeth o hwyluso'r gwaith o greu consensws ar faterion allweddol.
- 23 Amcanion y Panel yw:
- Llywio penderfyniad y Pwyllgor ar yr *Adroddiadau Monitro Blynyddol* ac *Adroddiad Adolygu'r Cynllun*.
  - Cyhoeddi *Canllawiau Cynllunio* drafft.
  - Cynorthwyo'r Pwyllgor i wneud penderfyniadau am gynnwys diwygiedig y *Cynllun Datblygu Lleol*.
  - Cynorthwyo'r Pwyllgor i gyflwyno argymhelliad ar *restr ffi ardoll* I Gabinet Cyngor Gwynedd a Phwyllgor Gwaith Cyngor Sir Ynys Môn.

- Derbyn, a chymryd cyfrif o'r sylwadau gan y cyhoedd ac unrhyw grŵp/fforwm budd-ddeiliaid yn ystod cyfnodau cyfranogiad cyhoeddus neu ymgynghoriad statudol cyhoeddus.

24 Cychwynnodd ar ei waith ar 1 Chwefror 2018.

Ymchwiliad Craffu Cynllunio a'r Iaith Gymraeg

[Briff ac Amserlen yr ymchwiliad](#)

25 Sefydlwyd yr Ymchwiliad gan y Pwyllgor Craffu Cymunedau ar 7 Rhagfyr 2017 ac fe ddewiswyd 3 aelod o'r Cyngor i wasanaethu ar Weithgor yr Ymchwiliad.

26 Cychwynnodd ar ei waith ar 9 Ionawr 2018.

Pwyllgor Craffu Cymunedau 22 Chwefror 2018

[Adroddiad Pwyllgor 22.2.18](#)

27 Cyflwynwyd adroddiad y Gweithgor i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ar 22 Chwefror 2018 ac fe fabwysiadwyd yr Argymhellion canlynol:

(Nid oes modd ymhelaethu ar bwyntiau gan fod y Gwasanaeth Cynllunio'n nodi eu dymuniad i gadw'r manylion yn gyfrinachol ar hyn o bryd). Felly yn gryno:

- Mae angen datganiad clir bod angen i'r Datblygwr fynd i ymgynghoriad cyhoeddus ar bob datblygiad 10 neu fwy o dai mewn ardal drefol a 5 neu fwy o dai mewn ardal bentrefol/wledig.
- Mae angen nodi bod angen cynnal Asesiad Effaith Iaith Gymraeg ar bob datblygiad sy'n mynd i ymgynghoriad cyhoeddus.
- Mae'r Aelodau'n bryderus ynglŷn ag ieithwedd a diwyg y ddogfen ymgynghorol drafft. Mae'n anodd gweld sut bod disgwyl i'r cyhoedd ddeall y ddogfen ar ei ffurf bresennol a chyfrannu'n ystyrlon i'r ymgynghoriad
- Mae angen manylion clir am fethodoleg cynnal Asesiad Effaith Iaith. Mae hyn yn elfen hanfodol o'r Asesiad. Dylid cynnwys manylion llawn am y fethodoleg yn yr Ymgynghoriad.
- Yn yr un modd mae amwysedd yn y disgrifiadau o Ddatganiad Iaith Gymraeg, a pherthnasedd y camau lliniaru.
- Mae angen disgrifiad cliriach o'r hyn sy'n ddisgwylidig o arbenigwr ieithyddol o safbwynt y Cyngor ac unigolion neu sefydliadau allanol a'u rôl.
- Mae'r Aelodau'n ystyried bod bwriad y Gwasanaeth Cynllunio I gyflwyno adroddiad llawn o holl sylwadau'r ymgynghoriad a drafft diwygiedig o'r Canllaw i Aelodau'r Gweithgor erbyn 31 Mai 2018 yn uchelgeisiol. Gofynnir am gadarnhad o'r gallu i gyflawni hyn ar amser.

Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd – 22 Mawrth 2018 – ATODIAD 2 (er gwybodaeth)

28 Cyflwynwyd adroddiad y Gweithgor i'r Panel gan gynnwys yr argymhellion canlynol:

- 1A **Bod angen datganiad clir yn y Canllaw bod angen i'r Datblygwr fynd i ymgyngoriad cyhoeddus ar bob datblygiad 10 neu fwy o dai mewn ardal drefol a 5 neu fwy o dai mewn ardal bentrefol/wledig.**
- 1B **Bod angen nodi'n glir yn y Canllaw bod angen i'r Datblygwr gyflwyno Datganiad Iaith Gymraeg ac Asesiad Effaith Iaith Gymraeg ar gyfer pob datblygiad sy'n mynd i ymgyngoriad cyhoeddus.**
- 2 **Bod Aelodau'r Panel yn derbyn cyngor ac arweiniad gan arbenigwyr annibynnol ym maes Cynllunio leithyddol wrth baratoi'r Canllaw Cynllunio Atodol newydd a chyn ymgyngori ar y Canllaw drafft newydd.**
- 3 **Bod Aelodau'r Panel yn derbyn cyngor ac arweiniad gan arbenigwyr annibynnol ym maes Ymchwil a Dadansoddeg wrth baratoi'r Canllaw Cynllunio Atodol newydd a chyn ymgyngori ar y Canllaw drafft newydd.**
- 4 **Bod Aelodau'r Panel yn derbyn cyngor ac arweiniad gan arbenigwyr annibynnol ym maes Ymgysylltu ac Ymgyngori wrth baratoi'r Canllaw Cynllunio Atodol newydd a chyn ymgyngori ar y Canllaw drafft newydd.**
- 5 **Bod Aelodau'r Panel yn gofyn am ymestyn yr Amserlen os oes angen er mwyn cyflawni gwaith o'r safon uchaf posibl.**

Cyfarfod y Pwyllgor Craffu Cymunedau 19 Ebrill 2018 (heddiw)

- 29 **Gofynnir i Aelodau'r Pwyllgor Craffu Cymunedau:
  - a) Ystyried cynnwys yr Adroddiad ac Atodiad 1.
  - b) Penderfynu ar y camau nesaf.**